

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Om Scriptorum Rerum Danicarum medii ævi

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Om Scriptorum Rerum Danicarum medii ævi", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 72. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1816_297_4-txt-shoot-idm95/facsimile.pdf (tilgået 13. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

beholber Hjemmelen for Udskiligt, som man kun
 net har takket den for, og endda ovenikøbet lidt som
 net ikke er brugt. Dog herom meer i en egen Af-
 handling om Rimtærnikens Alder og Værd som jeg
 maatte skrive, men som i at Jald vist engang
 vorder skrevet, og som det er en stor Skam vi ikke
 alt længe har havt; thi at Vogen i det mindste er et
 saare mærkværdigt Bidrag til den danske Kunds og
 Modersmaalets Historie, er jo uægtsligt.

Om Scriptores Rerum Danicarum medii ævi.

Det er vel alle mine Læsere bekendt at vi ved de
 velforjente Mands, Langobeks og Sukms iurige
 Beskrivelser og ved den kongelige Gæmmitsh, der
 i Danmark saadidt har maattet bode paa Manges
 ten af levende Varme for hjemfædte Bøger, un-
 der fornævnte Dødskrift eie en Samling af Bidrag
 ell Fædrelandets Historie, som alle dens Dyrkers
 maatte glædes ved. Naar jeg da vender Diet til
 dette Værks Mangler, tænke ingen det er af
 Blindhed for Arbeidets Værd eller Uretfærdighed
 mod de hæderlige Mænd, der befordrede og skrevde

det. Mel, vel har man vist meget at fortælle om
 min Foragt mod Videnskaberne og mit Had til de-
 ses hensovne Dyrkers, men at man hie har fortalt
 en Fabel, der nodvendig maatte fiske Navn for at
 vorder sand, derom skulde jeg troe mine Skrifter,
 baade de hvori jeg betragtede, og de hvori jeg nyttede
 Forgiængernes Arbeider, vidne saa tydelig, at jeg
 ikke længer kan møde den Forbom eller rettere Vag-
 snak hos nogen sandhedskærlig Læser. Derimod
 maatte jeg ganske alvortig at Videnskabelighed vins-
 der og en oplagt Fornuft teer sig ligesaa lidt ved en
 ubetinget Anprædning af foreløbige Arbeider som
 ved en aftenlig Ringragt for dem. Det at vende
 Markbændere har heri som i Alt gjort sig Skyldig i
 de grovste Selv-Modsigelser og den usofsværligste
 Uretfærdighed baade mod Fortid og Fremtid. Vi
 ved, hvorledes det kostede sig med latterlig Stors-
 eglighed over alle de forbigangne Tidens Vis-
 dom og Vidnesbyrd, hvorledes det indbildte sig at
 kunne af egen Fornu udrede et Liggendefæ, alle
 nærværende og tilkommende Støttere skulde betragte
 som et Vidunder af Vilddom, vi have hort en
 Klasse under heitroset Bisfald præbke, hvad man
 saa latterlig beskjulte mig for, et Kærestog mod al
 grundig Videnskabelighed, mod de gamle Sprog og
 den gamle Historiens Dyrkning, ja imod Alt hvad

der ikke umiddelbar tjente til legemlig og timelig Nødtørst og Velstand. Vi have seet Videnskabelighed Læse for Læse meer og meer at henbøse, medens temt og trangbrøstlig Riv mellem Tidens Realister og Nominalister, Pædagoger og speculative Philosopher, blev hardtad dens eneste Livsregn, vi have seet hvortil Støtterns teindt i Landens forfaldt midt under Skriget paa deres Dyrkning til guddommelige Dyrknings-Templer, vi have seet dem mere og mere at nærme sig, kun under forandret Etikette, til Romes Rhetor-Skoler og til hine, hvor Puerilia, Composita og Flores verborum havde Magten, forvandle sig til smaa encyclopediske Bærtskæder, hvis Automater vel skulde bære sig fer at ubvide Landens Rige. Det behøves da kun endnu at man skal lyse de Arbejder der i den Tid ere frembragte, i hellig Hævd, som useilbare, og da er Videnskabeligheds Jordefærd bestilt; man behøves kun at skrinlægges det attende Aarhundredes Væger med Lovtaler over deres useilbare Mestere, for at drive et Afguberie med Allegorier og Legender, der hverken rofer eller befordrer et mindre Barbarie eller Mørke, end det der før 300 Aar siden oplystes og afspredtes. Noget ganske anderledes sig dog vel imidlertid den Alder der rofer sig af Forskands oplyste Dine og ublaarede til sit Livsprog: p r ø v e r

alle Ting og beholde det Gode; man kan dog vel ikke, uden at vække Latter, være den Tros bekiende, at det attende Aarhundredes Børn vare himmelfaldne, uden anden end legemlig Forbindelse med de forrige Slægter, eller at de, som Inspirerede, have affagt en useilbar Dom over Menneskets Liv og Viltkaar, ja selv over de Bøger de aldrig havde læst; eller, er det sandt at den Tid nu er oprundet, da Børnene alt i Svøbet ere klogere end deres Fædre og i Drengesatene forskandigere end alle Vidmænd, saa kan den Tid dog vel ikke alt være omme, saa maas vel dog det niende Aarhundredes Børn, Børn af saa kloge Forældre og saa viselig opdragte, være endnu klogere og mere useilbare, saa er det dog ei at forlange af dem, der med Moders-Melken indfugede den Grundætning at man maas intet troe paa andres Ord men skal selv haade prøve og damme, jeg siger det var dog et vist Tegns paa at de kloge Fædre gaae tilbly i Barndom, hvis de forlange af den yngre Slægt, at den skal sværge paa deres Ord og standse sig selv paa Dyrknings glimrende Bane, at den ikke, ligesom den forrige, skal anse det for Dyrknings første og vigtigste Kampskridt ubeset at forkaste Fædrenes Meninge, som den jo, hvis de ere sande, maas finde igjen hos

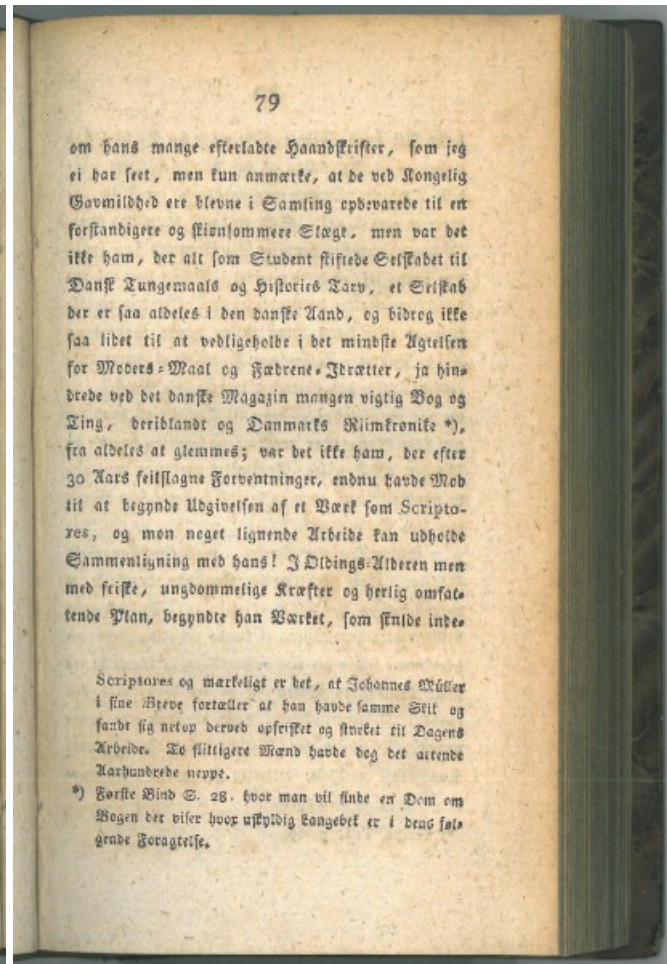
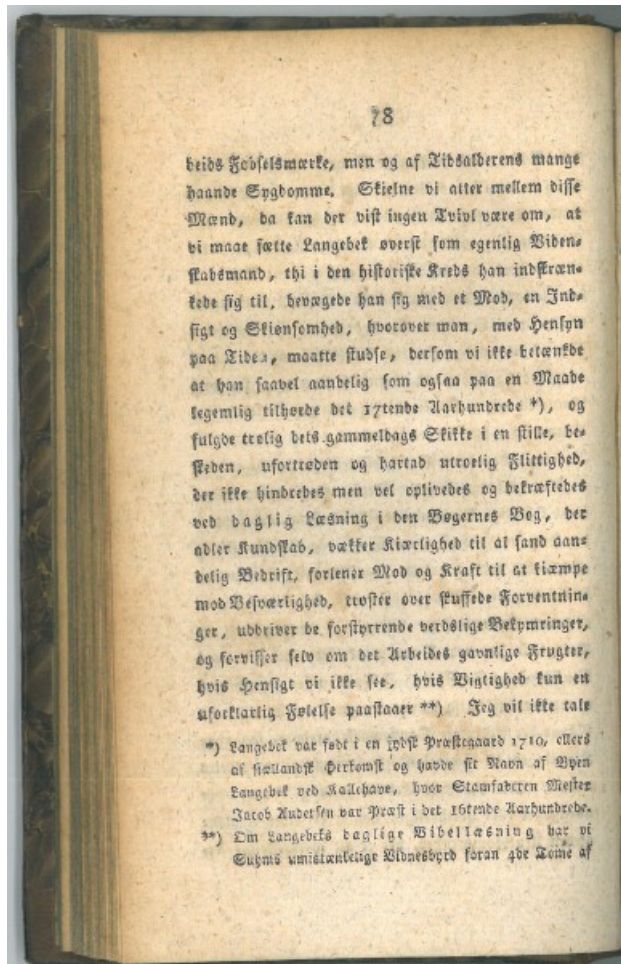

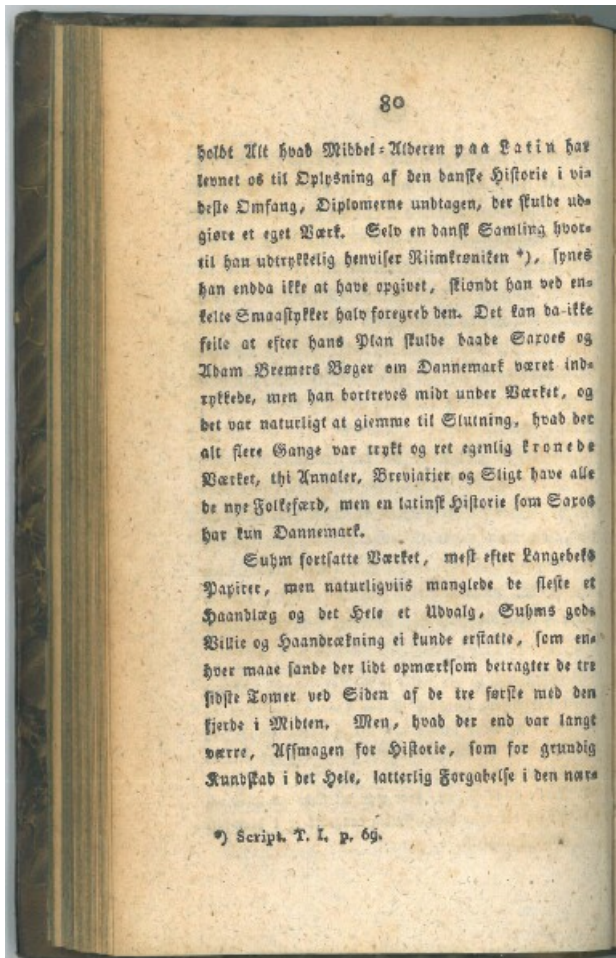
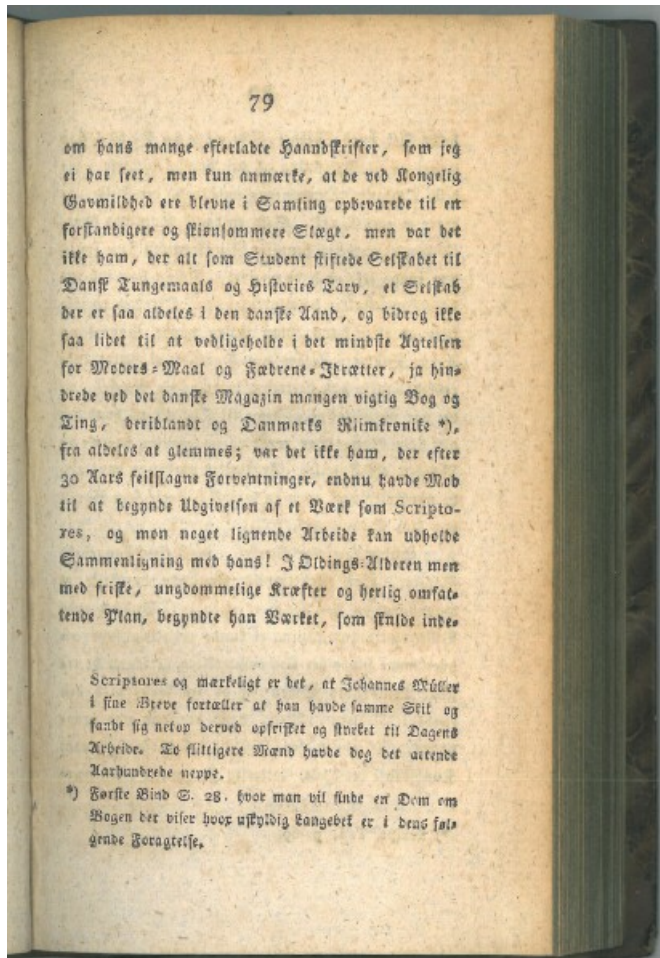
sig selv, langt meer ubeslaubede med Fordom og
 Wiidsæelse.

Dog, uagtet man i den nærværende Tid dog-
 lig fristes til at ubryde; *difficile est satyram non
 scribere*, vil jeg dog her lade det være nok med Win-
 ket om den oplyste Tids særdeles naive Betragtning
 af Historien, og ingenlunde raade til at udøve
 Siengielbesens Ret, hvorved vi selv tabte mest.
 Det attende Aarhundrede ligger bag os, er lagt til
 Summen af de forrige Dage, og i dets Eftermale
 maae Sandhed ene tale, med Sandheds Kiærlighed
 skal Roed og Dabbel udskiftes saavel mellem det
 og de andre Sædskende, som mellem dets enkelte
 Lemmer, og naar dets Gienfærd vil strække os,
 skal vi kun smilende svare: du veed nok at det var
 kun i Dvertroens Dage, man gyste for Gienfærd,
 hvad der er i Graven bliver der nok, og Jubbil-
 nings-Kraftens Hjærnespind har du lært os at fors-
 agte; men ingen Brede skal vi spilde paa den kraf-
 lose Spegge, heller skal vi lase en Sjælemesse for
 den om det kunde hjælpe den til Røe i Graven, og
 gjere døds ved den hensovnes enkelte Dyrer, saa-
 vidt Sandhed tillader. Stædeligt er det saaledes
 for os at kunne med Sandhed sige om Aarhundredet,
 det, at det især i Danmark virkelig havde sin gode
 Side, fordi det nestop der ei vendte Ryggen mod

den Siden til de forrige Dage, og blev saa at
 sige staende, i Uviisighed om til hvilken Side det
 skulde vende sig, indtoges vel af det Nærværendes
 Stemmer, men kunde dog ikke bære sig for at stotte
 til det Forbigangne, og kaste et frygtomt Blik paa
 det Tilkomende. Først i sit allerfjerdte Aarhundede,
 altsaa paa Svæfens Bred begyndte Aarhundredet
 hos os at antage sin rette Stikelse, og det dog ei
 uden kraftig Modstand af enkelte Lemmer, saa vi i
 Grunden aldrig har kiendt det uden paa sin ugudelige
 Sotteseng, og som et Gienfærd i det nærværende
 Aarhundrede, der vilde indbilde os det leveb endnu,
 og skulde indtage Rigtet. Derfor see vi ogsaa endnu
 seent i forrige Aarhundredes Mænd som med synder-
 lig Jøer talde Historiens Sag, og stræbte flittig
 at beforske dens Dyrelse, og kiøndt de i Grunden
 stod som pinte Vidner, og havde kun liden Glæde
 af deres Bestræbelser, betragtede de dog med en
 Hoiagtelse hvorved Danmark fordømte sin egen
 Lunkenshed og Dorkhed. I Spidsen for disse Mænd
 maae man sikkerlig nævne Langebek og Suhm, to
 Navne der skal være Danmark dyrebare, saalange
 Kiærlighed til Fædrelandets Historie ei er aldeles
 uddød, Mænd, hvis Arbejde er langt fra at være
 ubrugbart eller ubespydeligt, uagtet det ligger ei alene
 af den Ufuldkommenhed, der er alt menneskeligt Aar

værende Tid med samt dens Romancer, Comedier, Tragedier, og Afskrift om Altsaaande, Barnesnat om Fjæde og Fornuft, Præd om historisk Critik og Pragmatisme, disse Ting vorde daglig, og vishede oienfaldlig paa Suhm efterat han havde mistet Kurtofs, Langsibel og sine andre Ungdoms-Ledere. Vel skulde man tænkt at den Mand der arbejdede paa en fuldstændig Danmarks Historie skulde allermindest ubeløst Søges, sin store Fortjængers Veg, især naar han ei, som sommetigt kunde været, vilde udstykke sin fortjellige Gavnlighed til Befolkningen af en særskilt Udgave. Men imod Søges herlige Bælt havde Skønning, paa hans Død at sige, usførselig, indpræntet Suhm en saa falsk Gørdom og Ringagt, at han, det skulde omværnet sin gamle Brøders Minde mod Tidens kande Spot mod hvad den hverken kendte eller forstod, blev Anklagernes Formand og Støtte, og uagtet Udelabelsen i Scriptores endda bliver ubegribelig nok, bliver den dog herved minbre; thi man kan nu tænke at Suhm beroligede sig ved at see paa Stephanii Udgave, der agtedes for at have fuldestig beralt Sielen til Søges Minde og udtæmt hvad derom var at sige *).

*) Væntelig vil man ogsaa kalde dette Uretfærdighed mod Søges Minde og Gjernhed for hans Fortjængers,

Lo Feil har da vor Samling af Scriptores, at den nemlig indeholder baade for meget og for lidt, men kun den sidste er det jeg her vil omtale fordi den baade er aldeles vis og kan rettes, ved at tilføie hvad vi savne. Vel er det ikke endnu en Tid hvori man kan vente særdeels Varme for denne Sag, men mig synes at endog blot National-Fremfordrer at et Bælt, saa hertig begyndt, ei vorde ufuldendt, at en Samling der er foranstaltet med saamegen Glid og saa stor Befolkning, og som hos Udlandinger giælder for Indbegrebet af vore historiske Aalder, ei skal fattes sine ypperste Dybbelser. Neppe har i noget Land Regjeringen gjort saameget for Landets Historie som i Danmark, det er ikke en enkelt Deel af vore Scriptores Danners Kongen har beføjet, men han har klost be tre og udgivet de fire, og hva kan tvivle om at vor fulde Landesfaber, naar det vorde forefattet af de Mænd, hvis Kald det er, vil fuldkomme Befjærligheden, og

men det faaer saa være, Sandheden vaae frem, og dit Gud, skal jeg snart afbevise Anklagen ved et Afskrift af den i mange Hensender høifortjente Udgave, Vostalen berimod og Skrivagellen overlever, jeg til Andre, Skrifter mener jeg er Reliquier den dyttes bedre ved upartisk Prøvelse end ved Knasfalt og Regelse.

Lo Feil har da vor Samling af Scriptores, at den nemlig indeholder baade for meget og for lidt, men kun den sidste er det jeg her vil omtale fordi den baade er aldeles vis og kan rettes, ved at tilføie hvad vi savne. Det er det ikke endnu en Tit hvori man kan vente sænderlig Varme for denne Sag, men mig synes at endog blot National-Frem fordrer at et Værk, saa hertig begyndt, ei vorder ufuldendt, at en Samling der er foranstaltet med saamegen Flid og saa stor Bekostning, og som hos Utlændinge gjælder for Indbegrebet af vore historiske Afdel, ei skal fattes sine pperste Præbelser. Neppes har i noget Land Regeringen gjort saas meget for Landets Historie som i Danmark, det er ikke en enkelt Deel af vore Scriptores Danne-Rkongen har beskrevet, men han har skrevet de tre og udgivet de fire, og hvu kan tvivle om at vor hvide Landesfæder, naar det vorder forestillet af de Mænd, hvis Rald det er, vil fuldkomme Belgieringen, og

men det faaer saa bære, Sænderheden moae frem, og du Gud, skal jeg snart afbevis Anklagen ved et Es-termaie af den i mange Henseender høifortjente Veb-ling, Postalen derimod og Skrivtægtslisen overlober, ieg til Andre, Skriften mener jeg er Reliquier den dørkes bedre ved upartisk Poesvelse end ved Knæsalv og Negelse.

lade Værellet vorder, hvad det kan, magtsøst i Euro-pa. Dertil kunde een Lome giøre det, som indeholder Soro, Adam af Bremen, Rimm-Kroniken, og den lille Danske Kronike i Dansk Prosa fra det tættende Aarhundrede, som ligger til Grund for Etrolis Annater, og er baade for Sprog og Historie af uberegneligt Værd *).

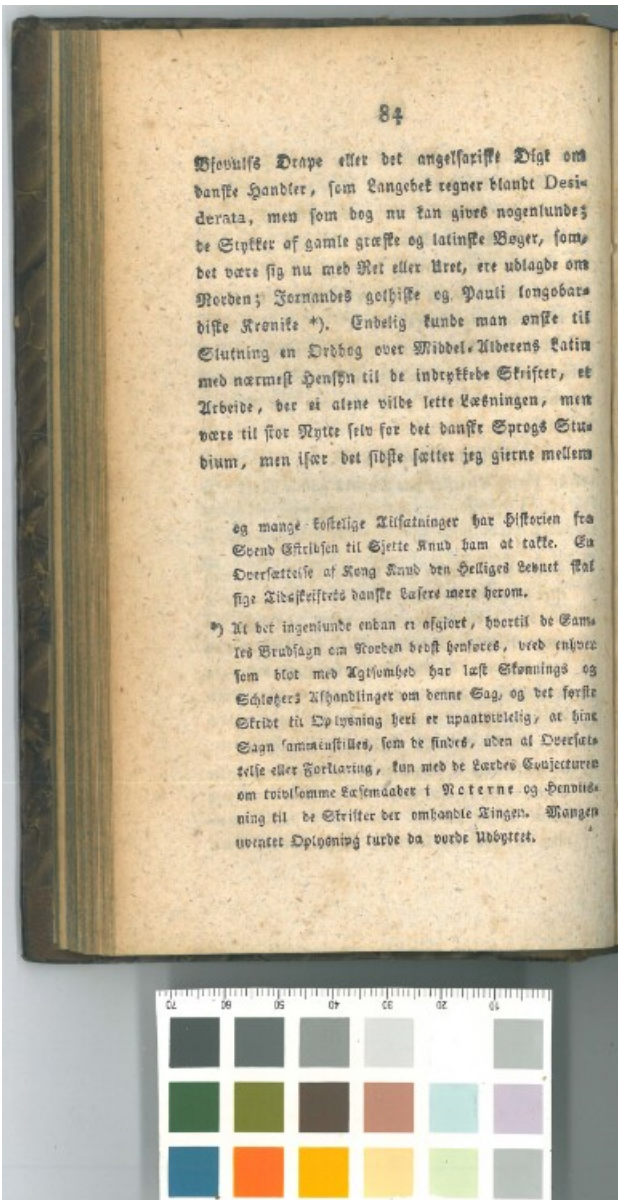
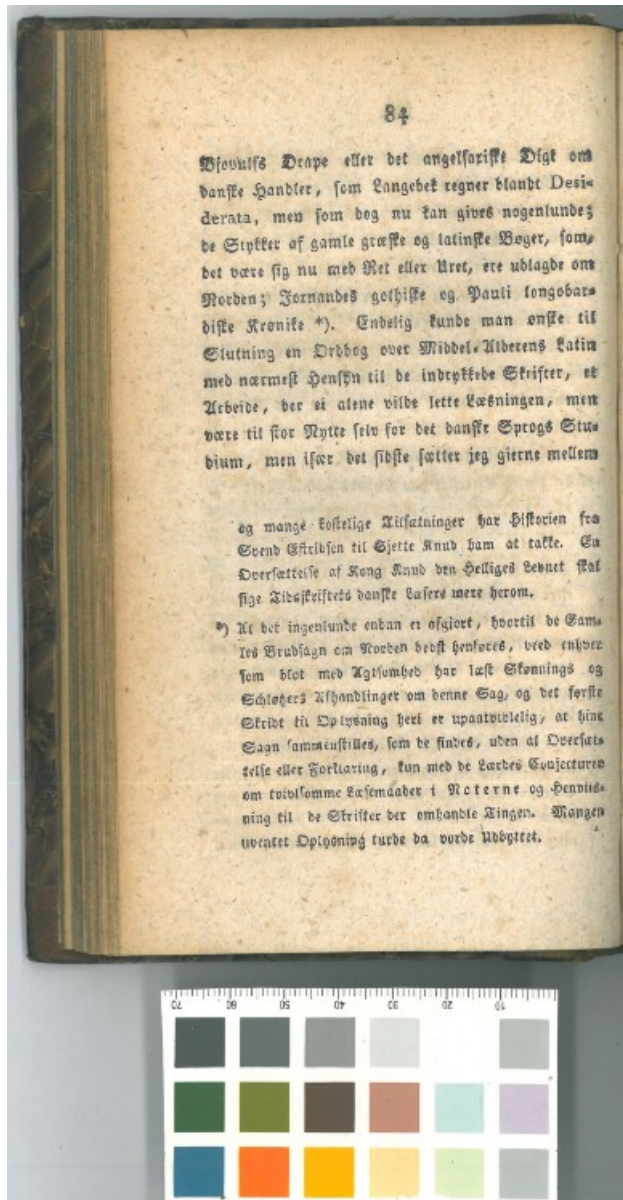
Vist nok kunde man ønske vore Scriptores endnu en større Fuldstændighed, ønske at endnu en følgende Deel maatte levere blot en god Tert af Knyttlinge, Saga, næst Sares den pperste Bog til den danske Midde-Alders Historie, og i alle Maader en hertig Efterfølgelse paa Danes gamle Mark **),

(6 *)

*) Denne hidtil utrykte Bog har jeg aldrig seet, men efter Kongsbets Beretning Scrip. T. 3 p. 302 findes den bag i det Kongsbets Exemplar af Livste Lov paa Universitets-Biblioteket, og i Afkrift mellem hans Papirer. At hine Annater som slutte med 1314 ere byggede paa den og give tilsvæls en ordret Dovers sættelse, derfor berger Kongsbets Flid og Sandheds-hed, ligesom de anførte Exempler hertid bære det.

**) At Forfatteren af Knyttlinge ei har levet længe efter Soro, derom er man enig, at han ender netop med samme Ergivenhed som Soro, giør særl Formu-dning om, hvad Alt bekræfter, at han har læst Soro,

pia desideria som det er en følgende Til forbeholdet at opfylde, da derimod det første er noget der ikke vel taaler Opfattelse, med mindre vi vil at Sverrigs Scriptores skal udenlands bespotte Saxo og Niim: Aconiten, uden i Danmarks at finde noget Forsvar. Stor Lyst kunde jeg have til her at se de gamle Saxos Sog og afbevise de uretfærdige Anker hvormed man har overvældet ham, men det faaer nu indtil videre betes, og jeg vil kun minde Danmark om, hvilken Skam det dog er at man kun paa Auctioner over forligget Guds kun overkomme den Bog Christen Pedersen i Pavebømmets yderste Mærke reiste to Gange mellem Paris og Lund for at bringe til Lyset, og som man ventelig saart igien vil oplægge i Lybfland, for at more sig med de kostelige Dannefs seæ Hebehold som glemmes der, og spotte os dumme Danske der ei have bedre Forsand paa vor egen Klidom, sig, som Christen Pedersen klagede over, deres Fædre sit Gøne til at udbrøbe: so søll man die hørsen Denen utrecten. Ja minde vil jeg Danmark om at ikke alene i Scriptores men til billig Pris i Boghandelen maas den latinske Saxo findes, dersom ikke fremdeles, som Christen Pedersen siger, alle skal grue og forundre derpaa, at vi havde nogen Til den ene vise og lærde Mand i Danmarks Rige, som heed Saxo

Grammaticus og naar fød i Sialand hos Noetilde af fribaaren Slægt. Jeg vied vel, siger samme gode Mand, at vi Danske maa vel altid blifve vanvittige og uforstandige, saa at vi kunne ingen subillig Konst eller god og fast Lærdom, ligesom de tale og sig om os i andre Land og Rige, som ligge allevegne omkring os; men jeg vil lægge til: den Dag kommer vel med Guds Hjelp nok, da det maae klinge lidt anderledes i andre Land og Rige, omkring os, men om den nærværende Slægt vil have Ord for at fremme eller forsinke den Stund, det turde vel end være tvivlsomt, og maae i al Fald vise sig i dens Vurdering af Fædrelandets Historie og det Arbejde der anvendes paa dens Oplysning og Udbrædelse.

Afbrudte Strøtanter

ved Brevet til Vali: Magni.

Hvem kalder? hvem kalder?
 Hvem kalder i Kvæd?
 Hvem græder for Valder,
 For Valder i Hol?
 Hvem kalder paa Dale?
 Hvem soget i Noth

